

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 OSLO

Deres referanse
15/3753

Vår referanse
15/00029-236

Vår dato
26.01.2016

Høring Forskrift om styringssystem i helse- og omsorgstjenesten

Fellesorganisasjonen(FO) er fagforeningen og profesjonsforbundet for over 27.000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Mange av våre medlemmer arbeider i ulike deler av helse- og omsorgstjenestene.

FO mener:

- Det er positivt og nødvendig at dagens forskrift om internkontroll er revidert og videreført i ny forskrift, og FO støtter i hovedsak forslag til endringer
- Det er positivt at krav til at internkontroll skal være en integrert del av virksomhetens styrings- og ledelsessystem er presisert
- Anbefalinger fra NOU 2015:11 «Med åpne kort — Forebygging og oppfølging av alvorlige hendelser i helse- og omsorgstjenestene» må vektlegges i videre arbeid med revidering og implementering av forskriften
- Det er behov for særlige tiltak for å sikre etterlevelse og implementering når revidert forskrift blir iverksatt
- Sertifiseringsordning *kan* være et virkemiddel for å bedre iverksetting og oppfølging av internkontroll, men sertifisering er samtidig et ressurskrevende tiltak og må vurderes mot bruk av ressurser på andre, mer effektive tiltak for å oppnå ønsket resultat

HOD foreslår i høringsnotatet at dagens forskrift om internkontroll i helse- og omsorgstjenesten videreføres og erstattes av ny forskrift, men at det skal gå tydeligere frem at internkontroll er en integrert og naturlig del av virksomhetens styrings- og ledelsessystem. I tillegg blir krav til systematisk arbeid med kvalitetsforbedring og pasient- og brukersikkerhet utdypet. FO regner med at departementet vil vektlegge anbefalinger fra NOU 2015:11 (Med åpne kort — Forebygging og oppfølging av alvorlige hendelser i helse- og omsorgstjenestene) i videre arbeid med å revidere forskriften og tiltak for å iverksette at den implementeres i helse- og omsorgstjenestene og innarbeides i praksis.

FO

Besøksadresse:
Mariboestgt. 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
02380

Telefaks:
94 76 20 18

e-post:
kontor@fo.no

www.fo.no

Bankgiro:
9001.06.35674

Bankgiro kontigent:
9001.08.71394

Foretaksnr.:
870 953 852 MVA

Det er en stor utfordring at dagens forskrift om internkontroll er så lite innarbeidet i praksis som ulike tilsyn og andre undersøkelser avdekker. FO er enig i vurderingene departementet gjør om at det er behov for bedre etterlevelse av forskriften. Arbeidsgiver har ansvar for at internkontroll utvikles og innarbeides i tjenestene, og å følge opp og forebygge alvorlige, uønskede hendelser. Viktige lederprinsipper er nedfelt i kravene til internkontroll. De skal både sørge for at ledere og ansatte har nødvendig kunnskap og ferdigheter, og er ansvarlig overfor tilsynsmyndigheter og andre når kvalitet og sikkerhetsarbeid etterspørres og undersøkes. Ikke minst er det viktig å sikre at alvorlige og/eller uønskede hendelser (avvik) rapporteres og følges opp med tiltak for å forhindre og forebygge svikt i tjenestene. Behovet for tiltak for å forbedre pasient- og brukersikkerheten i helse- og omsorgstjenestene er stort.

FO synes det er positivt at det nå foreligger forslag til revidert forskrift om internkontroll i helse- og omsorgstjenestene. Vi støtter i hovedsak de foreslåtte endringene. Vi synes de tydeligere får frem blant annet krav til internkontroll som en integrert del av virksomhetenes styringssystem og at systematisk arbeid med kvalitetsforbedring og sikkerhetsarbeid i tjenestene må være en kontinuerlig prosess. Vektlegging av de ulike fasene i Demings sirkel i forskriften kan være en måte å synliggjøre dette på. Forbedringsarbeid må være innarbeidet del av ordinær drift og ha et tydelig lederoppfølgingsansvar.

Det er positivt at det er foretatt en presisering av krav til at virksomheten skal ha oversikt over risikoområder for å forebygge fare for svikt. Virksomheten må ha oversikt over områder i tjenesten hvor det er behov for særlig forbedring av kvalitet og pasient- og brukersikkerhet i tjenesten. FO mener også at tydeliggjøring av krav til korrigerende, virksomme tiltak for å rette opp uforsvarlige og lovstridige forhold i tjenesten er særlig viktig. Sammen med krav til systematisk gjennomgang og vurdering av hele styringssystemet minst en gang per år kan det gi godt grunnlag for systematisk lærings- og forbedringsarbeid. Internrevisjoner kan være et virkemiddel for kontroll og oppfølging. Videre er det positivt at Helsedirektoratet vil få oppdrag med å utarbeide veileder for slik årlig gjennomgang.

Men FO vil presisere at det ikke er tilstrekkelig bare å revidere forskriften. Departementet må følge opp med tiltak for å understreke ansvaret virksomheter/arbeidsgivere har for å utvikle og iverksette internkontroll i helse- og omsorgstjenestene. Virksomhetenes egne evaluering og evne til å iverksette tiltak og korrigere er helt avgjørende. Vi mener forskriften må være enda mer tydelig på ledelsens ansvar for å sikre at styringssystemene ikke bare utarbeides, men også implementeres og innarbeides i praksis. Blant annet ved å sikre at ansatte ikke bare får informasjon og opplæring, men at rutiner og prosedyrer også innarbeides i praksis etter fullført informasjon og opplæring til ansatte.

Kvalitetssertifiseringsordning

FO mener det er positivt at departementet foreslår virkemidler for iverksetting og oppfølging av internkontroll i spesialisthelsetjenesten. Men vi stiller spørsmål ved om sertifisering er et effektivt virkemiddel som resulterer i bedre kvalitet og

pasientsikkerhet. Undersøkelser viser at det er uvisst hvilke effekter sertifiseringsordninger har¹, og de kan være ressurskrevende å administrere. Sertifisering fører ikke nødvendigvis til bedre internkontroll og styring, men kan ha andre effekter som ressurskrevende arbeid for å oppfylle sertifiseringskrav uten at det fører til reell kvalitetsforbedring i tjenestene. Forutsetning for å innføre sertifiseringsordning må være at det fører til bedre kontroll, oppfølging og resultatet av tjenester for brukerne. Oppmerksomhet må ikke bare være på om rutiner og prosedyrer er utarbeidet, men at de blir innarbeidet i ansattes praksis og gir ønsket resultat for tjenestene til brukerne. Det må også legges til rette for økt brukermedvirkning og klagemuligheter.

I høringsnotat skisseres tre ulike modeller for hvordan en eventuell kvalitetssertifiseringsordning for norske sykehus kan utformes. Departementet ber om synspunkter på skisserte modeller.

FO mener en eventuell innføring av sertifiseringsordning bør gjennomføres med en utvidelse av eksisterende tilsyns- og kontrollordninger, det vil si at tilsynsmyndighetene sertifiserer. Alternativt, som skissert i høringsnotatet som en fjerde mulighet, å bruke Helsedirektoratet som sertifiseringsorgan. Dette vil eventuelt samsvare med Barne-, likestillings- og familiedirektoratets ansvar for godkjenning og oppfølging av barnevernsinstitusjoner. FO mener slike sertifiseringsorganer skal være et offentlig ansvar, og at det derfor ikke er aktuelt å opprette private sertifiseringsorganer.

FO mener at eventuell innføring av sertifiseringsordning på sikt også må innføres for kommunale helse- og omsorgstjenester og private virksomheter. Faren for svikt er like stor i disse tjenestene, om ikke større særlig i private virksomheter som ikke er underlagt samme grad av kontroll som offentlig virksomhet. Vi mener det er like stort behov for skjerpet innsats og virkemidler for å sikre kvalitet og bruker-/pasientsikkerhet i kommunale helse- og omsorgstjenester og private virksomheter som det er i sykehus og spesialisthelsetjenestene.

Med vennlig hilsen

Sign
Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Sign
Anine Terland
Faglig leder

¹ <http://www.dagensmedisin.no/artikler/2015/07/29/sertifisering-er-ingen-trylleformel-for-pasientsikkerhet-og-kvalitet/>

